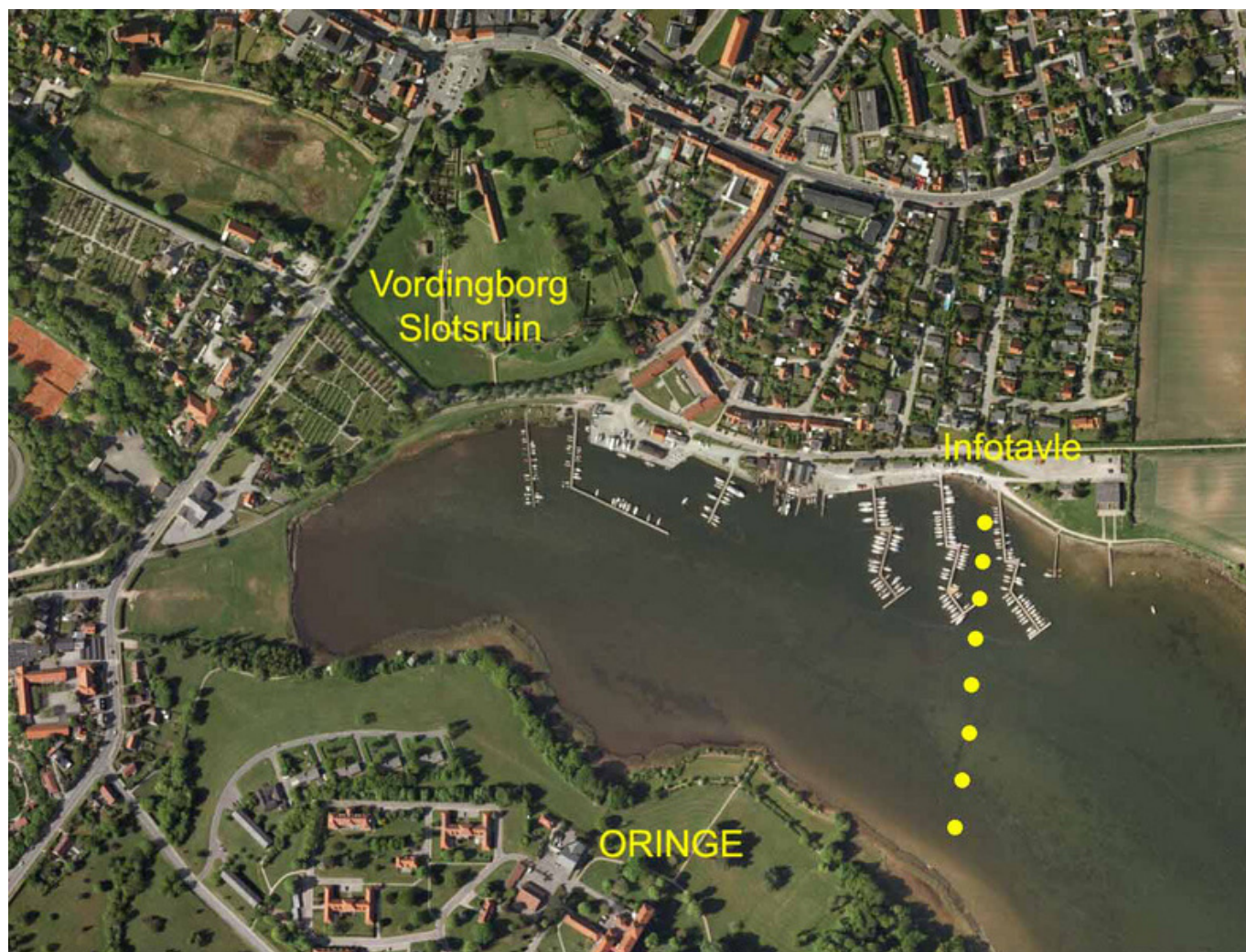

Margrethes Stiger

Middelalder

Færdsel

Færdsel

Sejlspereringen lå tværs over vigen mellem Oringe og Vordingborg ud for lystbådehaven og skimtes som mørke streger i vandet.

Den ca. 350 meter bredde og 1,3 kilometer lange vig, som ved Vordingborg fra sydøst skærer sig ind fra Storstrømmen, har til alle tider været byens "livsnerve", og er en af de væsentligste strategiske årsager til at Vordingborg blev anlagt her. Adgang fra søsiden var tidligere langt vigtigere end besværlig og vanskelig færdsel på landjorden, og i den beskyttede naturhavn kunne skibene ankre op lige nedenfor borgen på nordsiden af vigen.

For at beskytte bebyggelse og skibe mod fremmed angreb fra søsiden anlagdes der allerede i midten af 1000-tallet en massiv sejlsperre med omkring 400 nedrammede, tilspidsede pæle på tværs af vigen, og kun lokale kendte sejlrueten gennem spærringen. Sådanne sejlsperre med massive rækker af nedrammede pæle og udtjente, bevidst sunkne skibsvrag kendes fra adskillige danske fjorde, vige og åmundinger. Spærringerne dannede det ydre forsvar for især middelalderens større byer, men forsvarsmetoden har rod helt tilbage i jernalderen omkring år 200 og en enkelt af de omkring 40 kendte sejlsperre dateres helt tilbage til bronzealderen (1.700-500 f.Kr.).

Den mest kendte sejlsperre i Danmark er de bevidst sunkne vikingeskibe fra Roskilde Fjord, som i dag ses udstillet på vikingemuseet i Roskilde.

Pælespærringen ved Vordingborg er i dag kun bevaret i vigens bund. Den frie del af de nedrammede træstammer, som ragede op til lige under vandoverfladen, er forlængst bortrånnet. Der er eksempler på, at sådanne pælespærringer havde helt op til 10 pæle pr. m² og nogle gange var spærringen under vandoverfladen forstærket med vandretliggende tømmerplanker med huller, hvor igennem pælene var sat.

Lokale fiskere som altid har kendt til spærringen døbte den "Margrethes Stiger" efter Margrethe d. I. og den lokale overlevering om, at spærringen skulle være opført som værn for indsejlingen til Valdemars Slot ved Vordingborg. Ordet "Stiger" er afledt fra det oldnordiske "Stikæ", som betyder pælerække - se også Stege byvold. Stege var i middelalderen beskyttet af tilsvarende sejlspærringer, som også gav navn til købstaden. Ved kongeslottet på Jungshoved findes også massive sejlspærringer.

Den ældste og østligste del af sejlspærringen stammer som nævnt fra omkring midten af 1000-tallet - længe før anlæggelsen af borgen ved Vordingborg. Sammenhængen med de første sejlspærringer skal derfor søges i de sporene fra den tidlige kongsgård, som var forløber for borgen, som ved udgravninger er fundet under Valdemar den Store's borg. Se meget mere om dette spændende emne ved et besøg på Danmarks Borgcenter.

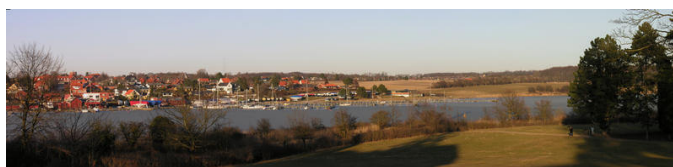
Pælespærringens anden og vestlige del blev anlagt omkring 1160 i forbindelse med forsvaret af Valdemar den Store's borg ved Vordingborg og til beskyttelse af havnen og kongsflåden mod især Vendiske overfald. Mod nord (på Vordingborg-siden) afsluttedes sejlspærringen med en træbygget ramme på 6 x 7 m. som enten har fungeret som molehoved eller måske også har rummet et vagttårn. Egetræ herfra fundet ved marinarkæologiske undersøgelser er blevet dendrokronologisk dateret (årringsdatering) til år 1162 (=fældningstidspunktet for træet). Mod syd har der sikkert også været et tilsvarende molehoved / tårn, men dette blev fjernet i forbindelse med havnearbejder i slutningen af 1800-tallet.

Lige udenfor træbroerne ved Vordingborg sejklub er der også fundet et skibsvrag fra omkring år 1175 som måske indgår i spærringen. Vraget, som i dag ligger dybt i bundens dynd, er ca. 15 m. langt og repræsenterer et solidt bygget handelsskib af vikingetype i stil med vrage fra Roskilde Fjord.

Når du i dag besøger stedet er der ikke meget at se ovenvande, men stedet er et flot landskabseksempel på den nære sammenhæng mellem bebyggelsen, naturhavnen og pælespærringens forsvar. Et informationsskilt ved sejklubben uddyber historien og du må så selv sætte fantasien i sving inspireret af Søkaptajn F. C. Fisker's beskrivelse i 1791: *"En gammel broe hvor af ved stille vande inu pælene sees ½ fod over bunden"*.

Sejlspærringer beskytter borgen. Fra Olaus Magnus bog om de nordiske folks historie fra 1555.

Panorama over vigen set fra Oringe-halvøen.

Udsigt mod Oringe set fra Vordingborg sejlklub.

Vigen er ved sejlspærringen omkring 350 m. bred.

Adgang

- Vigen med sejlspærringerne ved Vordingborg opleves bedst gennem en travetur ad de offentligt tilgængelige stier på nordsiden af Oringe overfor lystbådehavnen i Vordingborg.
- Parker på P-pladsen ved hospitalet på Oringe.

Faciliteter

- Informationsskilt ved Vordingborg sejlklub på nordsiden af vigen.
- Afstand til fortidsminde: 50 m.

Særlige forhold

- Hunde skal føres i snor.

Relateret litteratur

Bevar din arv – Ingrid Nielsen (red.) (GEC GAD og Skov- og Naturstyrelsen, 1987)

Pælespærringer, sejladskontrol og søforsvar 500 f. Kr. – 1150 e.Kr.

Vordingborg Nordhavn, Præstø Amt

Praktisk Information

ADRESSE

4760 Vordingborg, Sjælland

EJERFORHOLD

Statsejet

GPS

55.004192, 11.918653

UTM

E686655 N6099154